

آموزه های طب ایرانی در مورد "خواب و بیداری"

پوشش در زمان خواب:

- لباس خواب بهتر است نخی یا پنبه‌ای و نرم و گشاد باشد.
- چه در تابستان و چه در زمستان، ملحفه یا پتو روی بدن کشیده شود. لحاف نباید آنقدر سنگین باشد که باعث تعریق زیاد شود. کشیدن لحاف بر سر و تنفس در زیر لحاف بسیار مضر است.
- خوابیدن زیر سرمای مستقیم کولر یا حرارت مستقیم بخاری و شوفاژ توصیه نمی‌شود.

منبع: دستورعمل شماره ۱ وزارت بهداشت درمان آموزش پزشکی -
دفتر طب ایرانی
نشانی: بلوار بسیج - پل امیر کبیر - دانشگاه علوم پزشکی و خدمات
بهداشتی درمانی استان سمنان، معاونت بهداشتی

تلفن تماس ۳۱۰۵۲۱۸۹

محل خواب باید دارای ویژگی‌های زیر باشد:

- ♦ مناسب با اندازه فرد (کوچک نباشد) و خشک باشد (نمناک نباشد).
  - ♦ پاک و تمیز و دور از گزند حیوانات باشد.
  - ♦ بدون سرو صدا باشد.
  - ♦ بدون بوی تند باشد.
  - ♦ در طول روز نورگیری مناسب داشته باشد. اما موقع خواب اتاق کاملا تاریک باشد.
  - ♦ زیر نور مستقیم ماه یا خورشید نباشد.
  - ♦ دارای دمای معتدل و تهویه مطلوب باشد.
- هورمون ملاتونین در شب و هنگام تاریکی ترشح می‌شود این هورمون در زمینه‌های مختلف سلامتی مثل مقابله با سلول‌های سرطانی و تنظیم سطح قند خون نقش مهمی دارد. که با وجود نور چه طبیعی و چه مصنوعی از ترشحش کاسته می‌گردد.

همه موجودات زنده برای تجدید نیرو و به دست آوردن آمادگی برای ادامه کار و فعالیت، نیاز به خواب دارند. خواب کافی و به موقع یکی از مواردی است که برای حفظ سلامتی مهم است. یک خواب خوب و مناسب، بدن را گرم کرده به بدن رطوبت بخشیده و موجب تجمع قوا به ویژه در بیماری‌ها می‌شود. در طب سنتی یک خواب خوب در یک فرد سالم شرایط خاصی دارد که برخی از آنها با توجه به سنین، فصول و تفاوت‌های افراد مختلف، متفاوت است.

چقدر بخوابیم؟

بهترین طول مدت خواب ۱۰-۶ ساعت است. البته مدت ذکر شده برای بزرگسالان است و کودکان و نوزادان نیاز به خواب بیشتر از ۱۰ ساعت در روز دارند. نیاز به خواب در جوانان بیشتر از سالمندان است.

چه زمانی در شبانه روز برای خوابیدن مناسب تر است؟

خواب روز هیچ‌وقت جای خواب شب را نمی‌گیرد. بهترین زمان خواب از اوایل شب (ساعت ۹-۱۱) تا صبح زود (بین اذان صبح تا طلوع آفتاب) است. خواب کوتاه قبل از نهار (قیلوله) ایرادی ندارد.

خواب و غذا

بهتر است خواب حدود ۲-۱/۵ ساعت پس از صرف غذا باشد. خواب در حالت گرسنگی و خالی بودن معده نیز توصیه نمی‌شود. (عارضه ریفلاکس و چاقی در کسانی که با فاصله کم بعد از خوردن غذا می‌خوابند بیشتر است.)

قبل از خواب چه کنیم؟

قبل از خواب برای تخلیه مثانه و روده‌ها از ادرار و مدفوع به دستشویی برویم. با کاهش تدریجی نور محیط منزل و خاموش کردن تلفن همراه و تلویزیون مدتی قبل از خواب، مغز را در آرامش نگه داریم.

۱. در صورت ابتلا مکرر به زکام و ترشحات پشت حلقی در زمان خواب ناحیه سر، گلو و کف پاها را بپوشانیم.

۲. رختخواب یا تشک را طوری قرار دهیم، که سر کمی بالاتر از پا قرار گیرد.

۳. عواملی که باعث تحریک فعالیت مغزی می‌شود (سر و صدا و نور) را برطرف کنیم.

۴. شنیدن صداهای دلنشین و پیوسته طبیعی مانند صدای آب یا برگ درختان، خواندن کتاب در وضعیت نشسته بدون تکیه‌گاه و تمرین‌های آرام‌بخشی (ماساژ ملایم و حرکات کششی عضلات با تنفس عمیق) به خواب راحت و خوب کمک می‌کند.

